

SEMBLANÇA

d'ANTONI COSTAS I MAS

(Tallista de marfil)

Heus ací el nostre personatge en el seu ambient natural, en un lloc balmat: ell i la seva circumstància.

Com és? Mireu-lo: ni alt ni baix. 63 anys. Té uns ulls penetrants de pardal i un somriure fresc i sorneguer... Va fer la guerra, però sempre està en pau... No està lligat en res. Res. Fins i tot mai no ha dut corbata.

-Ni quan et vas casar? -li pregunto.
-Mira, no me'n recordo -diu. *Hauria de regirar fotos...*

Després, al llarg de l'entrevista, ha rememorat:

-Fou en una ocasió que un bon amic em va invitar per anar al Ritz i al Liceu. Vaig haver-me de fer un "traje" que encara està com el dia que el vaig estrenar... També vaig haver de dur corbata, que no sé què se n'haurà fet... Però d'ençà d'aleshores no he tornat a vestir ni aquell "traje" ni tampoc la corbata. Jo vaig així a tot arreu... M'hi sento molt bé...

I així va i ve per tot. "I al qui no li agradi, doncs, ho sento"...

Fa setze anys que enviduà. Explica que la seva muller va sofrir molt abans de morir.

-La mort va ésser per a ella una alliberació... També jo vaig quedar alliberat. Compren-ho: vull dir que en quedar sol vaig dedicar-me de ple a la meva dèria, recloent-me en mi mateix; viure independent, amb una total i plena autonomia.

I així ha continuat fent una vida solitària, vivint intensament en aquest seu món que s'ha creat al seu gust, a la seva imatge. I viu feliç. És feliç.

-Ambició?

No la coneix. Ni sap qui és...

-Política?

-Apolític: renego d'ella.

I afegeix:

-El que arriba al poder, abusa sempre.

-Has anat a votar, però?

-Mai no ho he fet.

-Religió?

-Crec i no crec. Més aviat sóc un agnòstic.

-Déu?

-Bé, hi ha una força sobre tots nosaltres.

-Tu has fet -i fas- molta imatgeria religiosa, majorment Crist a la creu. Hom diria que és la teva especialitat.

-No ben bé, però n'he fet una munió.

Això sí, tots els fa amb una expressió serena, de beatitud, sense cap ricus dolorós.

-Jo crec que Crist, un ser superior als homes, superava el dolor -precisa. Ell, En Costas, també ha superat moltes coses...

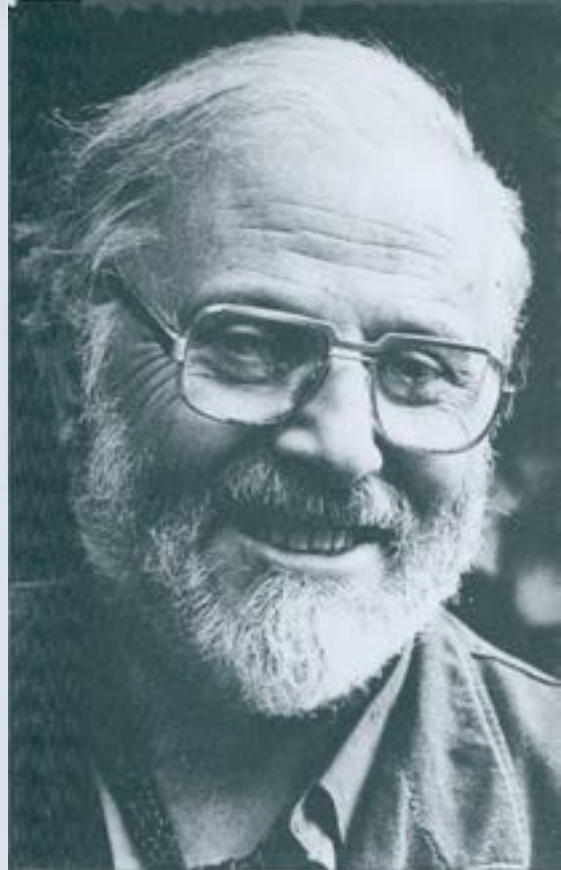
***

Quan deixà el col·legi entrà d'aprenent a la fusteria Moix, del carrer sant Pau. Allà s'inicià com a modelista. Sentia una gran afició pel dibuix. Es matriculà a l'Escola Industrial i d'Arts i Oficis on l'aprèn amb Vila Cinca, Vila Arrufat i Joan Vilatobà... Aleshores té de companys l'Andreu Castells, en Joan Vila Casas...

És l'any 1946 que rep lliçons d'en Brull, d'en Barderi i d'en Fàbregas.

Amb Ricard Marlet, el boixista, hi treballà uns sis anys.

En Costas ja té un bon bagatge artístic i tant és així que Camil Fàbregas l'orienta i l'aconseja que treballi el marfil. Llavors té uns trenta anys. Fou el mateix Fàbregas qui el presentà als Sunyer i Serrahima i d'aquesta manera comença a treballar com orfebre i tallista. Així ha continuat sempre més, dedicant-se majorment

Fotos de Florenci Rial.

a fer talles de marfil de caràcter religiós. Té encàrrecs de tota mena: ja reproduccions, fidelíssimes, certament, però li plau fer-ho a la seva manera, posant-hi originalitat, creació personal.

Antoni Costas és un artesà, un artista que viu plenament el seu treball. Treball que requereix una extrema habilitat. I una pacient i gran vocació. Ell no utilitza el pantògraf.

El seu art té quelcom de misticisme. Crea i es recrea en la seva obra.

Costas viu rodejat de llibres. És un lector apassionat. En la seva biblioteca són abundosos els llibres d'art. I de religió. I de costums. És un enamorat de l'art negre.

-És el més pur -diu.

Posseeix mostres artesanals africanes que tenen un encant primitiu. Ell això ho estima d'allò més.

Durant la seva vida ha anat recollint una bona varietat de crucifixos, majorment talles en fusta. N'hi ha de tota mena.

-Ja fa anys que vaig deixar de recollir-ne... -diu.

En els seus inicis també va pintar, a l'aguada, però és amb el dibuix que es sentí més identificat. És el seu gènere artístic, àdhuc vocacional.

La seva conversa és fluida i amena i basculant. És com l'ocell de bardissa, canviant. Hom creu que Costas

QUADERN

US DESITJA BON ESTIU

s'ha convertit en un filòsof pràctic. Té una doctrina pròpia que sap seguir-la i regir-la. No és retòric. És planer, d'un llenguatge clar i net, sense cap mena d'enfargats. Té una via directa que el condueix allà n vol anar, sense senyalitzacions semafòriques.

Fuig de la ciutat i de la societat. Ja ho ha dit ben clar:

-No crec amb l'home.

Ell és un home vital. Creu en la vida.

I li agrada l'aigua. És Càncer. A més, abstemi. Tampoc fuma.

-Ets vegetarià?

-No del tot.

-Quin plat culinari és el teu preferit?

-Verdura: patata i mongeta tendra.

Ah! i sóc capaç de fer-te una suculent paella...

-Però no tot és pensar en la vida. I la mort?, li pregunto.

-És la cosa més natural del món -diu.

Posa les cames en creu i amb un esma de somriure i una espurna d'intenció en els seus ulls, afegeix:

-Jo abogo, fins i tot, per l'eutanàsia. Rellegeixo Arthur Koestler i penso així. A d'altres països, per exemple Anglaterra, hi ha una societat que la fomenta i l'avalua. D'ésser allà, jo entraria a formar-ne part.

Ara el gos lladruca a fora. La tarda declina. A través dels vidres del finestral hom veu el litúrgic llover...

-La supervivència és inhumana, en molts casos -afirma. Jo crec que a ve-

gades atemptem contra la mateixa naturalesa de la vida, perllongant-la innecessàriament. No és just això.

Potser no hi ha res just...

***

Ens hem aixecat. Passo una vegada més l'ullada pels llibres rastrellats. N'hi ha molts. També hi ha pols.

-Hi ha pols -em confirma.

És una pols inamovible. Fins i tot fa el seu bon paper: li dona ambient i intimitat...

M'ensenya algunes peces de marfil. L'última que està treballant és un sant lu.

-Quan me'l van encarregar no sabia que aquest sant existís -diu.

El marfil té una sensació agradable, sensual. Et plau acoronar-lo. i més encara contemplar l'obra que surt de les mans d'aquest hàbil i sensible artista.

Costas també ha treballat el boix, però molt menys. La seva matèria és el marfil. Ensenya i explica la diferència del marfil vell, fins i tot el que ha estat anys i anys a l'intempèrie, allà a les sabanes africanes, i el que és recent.

-D'on procedeix el marfil, majorment?

-De l'Àfrica equatorial.

-Has estat allà alguna vegada?

-No, mai: hi mantinc relacions d'una manera indirecta.

-Es regula la producció del marfil?

-Ara sí; hi ha més control que abans. Alguns països són protegits i se'ls ajuda econòmicament per altres, a fi de regular i protegir aquesta riquesa.

-Quan costa el quilo de marfil?

-Sobre quinze mil pessetes el quilo. El que és de "trofeu" aleshores el preu és més elevat. Depèn sempre de les peces i del seu estat.

-Hom sap que no existeixen pas massa tallistes de marfil en el món occidental.

-Certament, som pocs: aquí no passem de tres o quatre. A Hong Kong, per exemple, hi ha establertes indústries que es dediquen a treballar el marfil, però el treballen en sèrie, amb pantògrafs.

El marfil treballat per mans occidentals, concretament europees, aquest és el més preat i cobejat.

-S'acaba aquesta artesania?

-No ho veig pas massa clar. No pu-

ja gent jove que s'hi vulgui dedicar... Ja t'he dit abans que és una feina de molta paciència i avui no n'hi ha gaire d'això...

***

Hem sortit a fora. Torna a lladrucar el gos. El fa callar. A canvi refila algun ocell silvestre entre el ramatge. El lloc és tranquil i silenciós. Hi ha una calma embaumada a tot arreu.

-Estàs en un paradís -li dic.

Unes granotes cabussen en el brollador. (Fins ara sestejaven a las voretes o damunt els nenúfars).

-Sóc Càncer -ha repetit. Per això m'agrada l'aigua.

-I el mar?

-A l'hivern... A l'estiu està ple de carn i li treu molt del seu encant...

***

Abans també m'ha parlat de la seva amistat amb Joan Ponç, recentment traspasat. Amb ell i Xavier Corberó, Elsa Paretti i altres formaven un col·lectiu d'artistes que fins i tot exposaven fora del país. L'any 1970 exposaren obres a Tifani's de Nova York. Fora d'alguna participació en col·lectives, mai no ha exposat la seva obra. Ell la crea i, una vegada feta, fa com els fills, marxen de casa...

Ell no. Ell està aquí: ell i la seva circumstància...

Foto: Joan Maragall - Barcelona

És una gentilesa de

Restaurant

Joan Maragall, 6 i
Advocat Cirera, 38 (Plaça del Gas) - SABADELL
Telèfon 725 23 00

PERFIL

Na-tu-ral
(I viu en plena natura).
Va in-for-mal
(I viu de la forma).
"Hemingwayà".
Envidat.
Àcrata.
Agnòstic.
És de bona mena.
Ell és la seva millor peça...

Qüestionari «PROUST»

-El principal tret del meu caràcter? -Orgull. -La qualitat que prefereixo en un home? -Que no sigui sofisticat. -La qualitat que prefereixo en una dona? -“Guapa” i no massa intel.ligent. -Allò que més estimo en els amics? -Certa intel.ligència. -El meu principal defecte? -No saber dir NO. -La meva ocupació preferida? -Contemplar l'aigua. -El meu somni de benestar? -No fer res. -Quina fóra la meva pitjor desgràcia? -Malalt i pobre. -Què voldria ser? -Molt simple. -On desitjaria viure? -Vora la mar. -Quin color prefereixo? -Blau i blanc.	-Quina flor prefereixo? -El romaní o la farigola. -Quin ocell prefereixo? -El pardal, que no vol estar engabiat. -Els meus autors preferits en prosa? -Arthur Koestler, que és l'últim que he llegit. -Els poetes preferits? -Rabindranath Tagore. -Els herois de ficció? -Amenofis IV o sigui Akhenaton. -Les meves heroïnes de ficció? -Nefertiti. -Els meus compositors preferits? -Els barrocs. -Els pintors predilectes? -El Bosco, Joan Ponç. -Els meus herois de la vida real? -Gandhi. -Les meves heroïnes històriques? -La Mare Teresa de Calcuta. -Els noms que prefereixo? -Antoni, Joan i Maria: noms simples. -Què detesto més que res?	-La violència. -Quins caràcters històrics menyspreo més? -Els dictadors. -Quin fet militar admiro més? -No n'admiro cap. -Quina reforma admiro més? -No crec amb reformes sinó en un progrés continuat. -Quins dons naturals voldria tenir? -Voldria estimar tothom, però no puc. -Com m'agradaria morir? -Amb dignitat. -Estat present del meu esperit? -Vivint i morint dignament. -Fets que m'inspiren més indulgència? -La prostitució. -El meu lema? -No en tinc cap. -(Ni ho necessita...)

joan cuscó aymami
maig-1984

És una
gentileza de

LUXOR

Joieria Argenteria

Carme Mir

Concessionària de Relotges Rollex
Passeig Manresa, 41 - Tel. 725 65 74
SABADELL